

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การติดตามผลการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม หลักสูตรระยะสั้น
ของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี

พ.ศ. 2535

Follow-up Study the Agricultural
Short-Course Training Program at
Udonthani Agricultural College

1992

โดย

นางสาวสมาลัย เมาะราช

ห้องสมุด คณะครุศาสตร์ฯ สจล.

A027788

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 027788 ✓
วัน เดือน ปี 28 ธ.ย. 2536

ปัญหาพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สาขาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตสัตว์

ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2535

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื้อความย่อปัญหาพิเศษ

นางสาวสุมาลัย เมาะราชี

ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตสัตว์

เรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม หลักสูตรระยะสั้น

ของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี พ.ศ. 2535

Follow-up Study the Agricultural Short-Course Training Program
at Udonthani Agricultural College : 1992

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความคิดเห็นที่มีต่อผู้สอน วิธีการสอน ระยะเวลา เนื้อหาวิชาที่สอน การฝึกภาคปฏิบัติ วัสดุอุปกรณ์ การนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมวิชาชีพการเลี้ยงไก่ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการฝึกอบรม เรื่อง การเลี้ยงไก่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี

ประชากรตัวอย่างที่ศึกษาคือ เกษตรกรจากอำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี ที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพการเลี้ยงไก่จากโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น ที่วิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2535 จำนวน 40 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติเบื้องต้น คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าคะแนนเฉลี่ย ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุอยู่ในช่วง 20-30 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีอาชีพทำนาและทำไร่

ส่วนใหญ่ของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมมีความชอบหรือศรัทธาต่ออาจารย์ผู้สอนมาก สำหรับวิธีการสอนเกษตรกรชอบในระดับปานกลาง ระยะเวลาที่ทำการจัดฝึกอบรมส่วนมากเห็นว่าพอดีและควรจัดในฤดูร้อน เรื่องเนื้อหาวิชาที่สอนผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความสามารถในระดับอธิบายได้ การฝึกภาคปฏิบัติเกษตรกรได้ฝึกปฏิบัติในระดับปานกลาง ทั้งการแบ่งกลุ่มและปฏิบัติเป็นรายบุคคล ส่วนวัสดุอุปกรณ์ส่วนมากได้รับในระดับปานกลาง

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ได้รับความรู้เรื่องต่างๆ ที่ทำการฝึกอบรมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับปานกลาง

ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมเห็นว่าควรมีการฝึกปฏิบัติมากขึ้นและให้ทุกคนได้ฝึกปฏิบัติ วัสดุอุปกรณ์น่าจะได้รับการปรับปรุงเพิ่มมากขึ้น เนื้อหาวิชาที่สอนควรตัดบางส่วนออกและเพิ่มภาคปฏิบัติให้มากขึ้นหรือไม่ก็เพิ่มเวลาในการออกไปศึกษาออกสถานที่ ระยะเวลาในการจัดฝึกอบรมควรเพิ่มเป็น 10-15 วัน และเรื่องอาหารควรปรับปรุงให้ดีขึ้น

ผู้วิจัยเห็นว่าถ้าจะจัดฝึกอบรมครั้งต่อไปควรปฏิบัติดังนี้

1. การจัดฝึกอบรมควรมีเอกสารประกอบแจกให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนเพราะส่วนใหญ่อ่านหนังสือได้ แต่เขียนไม่ค่อยถนัดนัก และการจัดให้มีการสาธิต และภาคปฏิบัติจากวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นของจริงให้มากขึ้น
2. เนื้อหาวิชาที่ทำการฝึกอบรมแต่ละครั้งไม่ควรมากเกินไป ควรจัดเนื้อหาวิชาที่เห็นว่าเป็นที่สนใจและผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และในแต่ละเรื่องควรจัดเวลาให้เหมาะสมเพื่อให้สามารถสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติจนเกิดความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถพอที่จะนำไปใช้ปฏิบัติได้
3. ระยะเวลาการจัดฝึกอบรมควรพิจารณาใช้ 10-15 วัน ตามความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละกลุ่ม และควรจัดในฤดูร้อน โดยเฉพาะในช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยวข้าว
4. เจ้าหน้าที่โครงการฝึกอบรมของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี ควรวางแผนการติดตามประเมินผลผู้ผ่านการฝึกอบรมเป็นระยะๆ เพื่อเป็นการให้กำลังใจและให้คำแนะนำเมื่อผู้ผ่านการฝึกอบรมประสบปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

กิตติกรรมประกาศ

ปัญหาพิเศษเล่มนี้สำเร็จลง ได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจาก ผศ. พรรณีภา ศิวะนิรุณห์เทพ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่า ให้คำปรึกษาแนะนำติดตามแก้ไข ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นให้สมบูรณ์ด้วยดีมาตลอด จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณอาจารย์ สมชัย คำไกล ที่กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมวิชาชีพ เกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น และเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมที่จัดขึ้นโดยวิทยาลัยเกษตรกรรม อุดรธานี ที่ช่วยให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ปัญหาพิเศษเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้จัดทำปัญหาพิเศษขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

มหาวิทยาลัย เมะราชี
มีนาคม 2536

สารบัญ

	หน้า
เนื้อความย่อปัญหาพิเศษ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ขอบเขตของปัญหา	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.5 นิยามศัพท์	2
2. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน	4
2.2 ลักษณะของการศึกษานอกโรงเรียน	5
2.3 ความหมายของการฝึกอบรม	6
2.4 การติดตามและประเมินผลการฝึกอบรม	7
2.5 การฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมในประเทศไทย	8
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
3. วิธีการดำเนินการวิจัย	
3.1 ประชากร	12
3.2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	12
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	12
3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	12
3.3.2 วิธีดำเนินการสร้างแบบสอบถาม	13
3.3.3 วิธีดำเนินการสอบถาม	14

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแยกตามเพศ	17
2	แสดงจำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแยกตามอายุ	18
3	แสดงจำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแยกตามระดับ การศึกษาสูงสุด	19
4	แสดงจำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำแนกตาม การประกอบอาชีพ	20
5	แสดงคะแนนและคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของความคิดเห็น ของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อผู้สอน	21
6	แสดงคะแนนและคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของความคิดเห็น ของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อวิธีการสอน	22
7	แสดงจำนวนของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมที่มีความคิดเห็น ต่อระยะเวลาที่ทำการฝึกอบรม	23
8	แสดงจำนวนของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมที่มี ความคิดเห็นต่อฤดูกาลที่เหมาะสมในการจัดฝึกอบรม	23
9	แสดงคะแนนและคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของความคิดเห็น ของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อเนื้อหาวิชาที่สอน	24
10	แสดงคะแนนและคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของความคิดเห็น ของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อการฝึกภาคปฏิบัติ	25
11	แสดงคะแนนและคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของความคิดเห็น ของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อวัสดุอุปกรณ์	26
12	แสดงคะแนนและคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของความคิดเห็น ในเรื่องการได้รับความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	27
13	แสดงคะแนนและคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของความคิดเห็น ในเรื่องการนำความรู้ไปใช้ของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม	28
14	แสดงจำนวนผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมที่มีปัญหาในเรื่องต่างๆ	29

	หน้า
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย	
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล	15
4.2 ผลการวิจัย	17
5. สรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	30
5.2 ข้อเสนอแนะ	31
บรรณานุกรม	32
ภาคผนวก	34

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ประชากรของประเทศไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีทั้งการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์และอาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการเกษตร ดังนั้นในการวางแผนการพัฒนาประเทศควรจะเน้นการพัฒนาการเกษตรเพื่อเกษตรกรจะได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้และค้นคว้าเทคนิคต่างๆ ที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการศึกษาอาชีพเกษตรทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนเริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2520 โดยจัดในรูปแบบของ โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น ได้มอบหมายให้สถานศึกษาอาชีวเกษตรในสังกัด คือ วิทยาลัยเกษตรกรรมทั่วประเทศเป็นผู้ดำเนินงาน ทำหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางวิชาชีพเกษตรกรรม

การดำเนินงานของกรมอาชีวศึกษา จะเป็นการให้ศึกษานอกระบบจัดเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรระยะสั้น โดยให้เกษตรกรเข้ามารับการศึกษาหรือรับการฝึกอบรมภายในสถานศึกษา เป็นระยะเวลา 7-15 วัน และหลักสูตรเคลื่อนที่ดำเนินการโดยสถานศึกษาจะส่งเจ้าหน้าที่ ครู-อาจารย์ ไปให้ความรู้แก่เกษตรกรยังท้องถิ่นของเกษตรกร ใช้ระยะเวลา 1-3 วัน

วิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี สังกัดกองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถานศึกษาอีกแห่งหนึ่งที่ได้จัดให้มีโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม หลักสูตร ระยะสั้น โดยให้เกษตรกรเข้ามารับการฝึกอบรมภายในสถานศึกษา เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2524 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 11 ปี มีผู้เข้าฝึกอบรมที่ผ่านการฝึกอบรมจำนวน 19,800 คน จัดการฝึกอบรม 30 รุ่นต่อปี รุ่นหนึ่งประมาณ 60 คน ใช้ระยะเวลา 6 วันเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยมีเกษตรกรจาก 6 อำเภอ ที่เข้ามารับการฝึกอบรมในปัจจุบัน คือ จากอำเภอเมือง อำเภอหนองหาน อำเภอหนองบัวลำภู อำเภอโนนสัง อำเภอน้ำโสม อำเภอศรีธาตุ

การฝึกอบรมได้ยึดหลักการพัฒนาความคิด การให้ความรู้ด้านการเกษตรพื้นฐานและฝึกทักษะทางวิชาชีพเกษตรกรรมตามความต้องการของเกษตรกร ได้แก่วิชา การเลี้ยง ไก่-โคเนื้อ

วิชาการเลี้ยงสุกร วิชาการเลี้ยงปลา วิชาการเลี้ยงไก่ วิชาการเลี้ยงกระต่าย วิชาการปลูกไม้ผล วิชาการขยายพันธุ์พืช

จากการดำเนินงานมาเป็นระยะเวลา 11 ปี ยังไม่มีการติดตามผลการฝึกอบรมโครงการนี้จึงทำให้ไม่ทราบข้อบกพร่องว่าควรปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมในส่วนใด จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้เพื่อให้ทราบข้อมูลในการนำไปพัฒนาโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม หลักสูตรระยะสั้นในโอกาสต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาการเลี้ยงไก่ ที่มีต่อผู้สอน วิธีการสอน ระยะเวลา เนื้อหาวิชาที่สอน การฝึกภาคปฏิบัติ วัสดุอุปกรณ์
3. เพื่อศึกษาการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมวิชาการเลี้ยงไก่ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปใช้ในการประกอบอาชีพ
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการฝึกอบรม

1.3 ขอบเขตของปัญหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ผ่านการฝึกอบรม วิชาการเลี้ยงไก่ ที่จัดสำหรับเกษตรกรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต อำเภอนองบัวลำภูเท่านั้น ในปี พ.ศ. 2535 จำนวน 2 รุ่น รวมทั้งสิ้น 120 คน โดยการสุ่มตัวอย่างมาศึกษาวิจัยจำนวน 40 คน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนางานฝึกอบรม วิชาชีพเกษตรกรรม หลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน การฝึกอบรม วิชาชีพเกษตรกรรมให้เหมาะสมและเป็นผลดีกับผู้เข้ารับการอบรมในรุ่นต่อไป

1.5 นิยามศัพท์

"การฝึกอบรม" หมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเข้าใจ ทักษะและความสามารถเกี่ยวกับเรื่องที่จัดและเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล
ไปในทางที่ต้องการ

"วิชาชีพเกษตรกรรม" หมายถึง วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตรที่
เกี่ยวกับการผลิตทางพืชและสัตว์ รวมถึงการจัดการฟาร์ม ธุรกิจเกษตร และการตลาดเพื่อการ
เกษตร

"หลักสูตรระยะสั้น" หมายถึง ระเบียบวิชาที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการ
ฝึกอบรมใช้ระยะเวลาสั้นๆ ตั้งแต่ 5-10 ชั่วโมง หรือ 100-150 ชั่วโมง 3 เดือน หลักสูตรนี้
เป็นการจัดตามความต้องการของประชาชน

"เกษตรกร" หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรและที่ได้ผ่านการฝึกอบรม
วิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น ที่จัดขึ้นโดยวิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี ในปี พ.ศ. 2535

"การติดตามผล" หมายถึง กระบวนการศึกษาเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นระยะ
ว่าสิ่งที่กระทำไปนั้นได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด

"วิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี" หมายถึง วิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี สังกัดกอง
วิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม หลักสูตรระยะสั้น เป็นกระบวนการให้การศึกษาของการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการฝึกอบรมก็เป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบัน เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่า การฝึกอบรมเป็นหัวใจสำคัญในการปรับปรุงบุคคลให้มีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมจะเป็นส่วนที่ช่วยเพิ่มความรู้ ทำให้เกิดประสบการณ์ และทักษะ ในการทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียน (non-formal education) อาจจะมีชื่อเรียกต่างกันเป็นต้นว่า การศึกษารูปนัย การศึกษานอกโรงเรียนและยังรวมถึงการศึกษาผู้ใหญ่ด้วยหรืออาจใช้แทนกันได้ ความหมายได้มีผู้ให้ไว้ดังต่อไปนี้

สุวัฒน์ วัฒนาวงค์ (พ.ศ. 2529) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นกิจกรรมทางการศึกษาใดๆ ที่จัดขึ้นอย่างมีระบบแต่จัดขึ้นนอกเหนือจากระบบโรงเรียนภาคปกติ ไม่ว่าจะแยกออกเป็นกิจกรรมหนึ่งต่างหาก หรือเป็นส่วนสำคัญของกิจกรรมหลักก็ตาม โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้บริการต่อประชาชน ให้ได้รับการเรียนรู้ทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่

ทำนอง ลิงคาลงนิช (พ.ศ. 2516) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนไว้ว่า เป็นการศึกษาที่ไม่เป็นพิธีการระเบียบข้อบังคับยืดหยุ่นได้ไม่ตายตัว ไม่มีหลักเกณฑ์ มาตรฐานที่แน่นอนเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของผู้เรียน

สุนทร โคตรบรรเทา (พ.ศ. 2525) ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่จัดอยู่ในระบบโรงเรียนภาคปกติ ซึ่งอาจจัดเป็นกิจกรรมต่างหากหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น เพื่อมุ่งให้ทุกคนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ มีความรู้ทักษะ และทัศนคติในการประกอบอาชีพและการเป็นพลเมืองดีของชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อดัม เชยกีวงศ์ (พ.ศ. 2527) ได้แปลความหมายการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ Steen Mecall ไว้ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง การศึกษาทุกอย่าง การเรียนรู้จากพ่อแม่ จากประสบการณ์ จากเพื่อนๆ จากสื่อสารมวลชน จากโรงเรียนผู้ใหญ่และหน่วยพัฒนาต่างๆ

2.2 ลักษณะของการศึกษานอกโรงเรียน

ธำรง บัวศรี (พ.ศ. 2527) ได้สรุปลักษณะพิเศษของการศึกษานอกโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ไม่ตายตัวมีความยืดหยุ่น เช่น ไม่จำกัดพื้นความรู้ของผู้เรียน ไม่กำหนดเวลาเรียนแน่นอน ไม่มีหลักสูตรตายตัว ไม่จำเป็นต้องมีสถานที่เรียนโดยเฉพาะ
2. ผู้เรียนต่างมาเรียนด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับ
3. สนองความต้องการของผู้เรียนได้ในเวลารวดเร็ว ไม่ว่าผู้เรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้หรือเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพของตน
4. การจัดการศึกษาประเภทนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นความรับผิดชอบของสถาบันที่มีหน้าที่จัดการศึกษาในโรงเรียนเท่านั้น สถาบันสังคมอื่นก็สามารถจัดได้
5. ผลการศึกษาไม่จำกัดอยู่เฉพาะเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนโดยตรงเท่านั้น ยังมีผลต่อการพัฒนาสังคมอีกด้วย และเป็นผลที่อาจเกิดขึ้นในเวลาอันสั้น

จิราวรรณ คงคล้าย (พ.ศ. 2525) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้ รักการอ่าน การค้นคว้า จะได้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาวิชาความรู้เพิ่มเติม
2. เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนคิดเป็น แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลและมีความคิดเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น จะช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข
3. เพื่อให้ประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เป็นการสร้างสภาวะแวดล้อมของการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องกันไป
4. เพื่อให้ประชาชนได้ฝึกวิชาชีพ และเพิ่มเติมวิชาความรู้ในการประกอบอาชีพที่ตนปฏิบัติอยู่แล้ว หรือในการที่จะเปลี่ยนอาชีพ ที่จะเป็นประโยชน์ในการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของตน ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ

5. เพื่อให้ประชาชนได้พัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันของโลกซึ่งเปลี่ยนแปลงเสมอ ตลอดจนมีสำนึกต่อการรับผิดชอบในชุมชนของตน

6. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากขึ้น

2.3 ความหมายของการฝึกอบรม

การฝึกอบรม (training) มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย โดยที่แต่ละคนจะเน้นเรื่องการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สุรพล จันทราบัตย์ (พ.ศ. 2523) ให้ความหมายไว้ว่าการฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ความชำนาญ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้นๆ

น้อย ศิริโชติ (พ.ศ. 2523) ให้ความหมายไว้ว่าการฝึกอบรมเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยจัดเป็นช่วงหรือระยะเวลาตามความเหมาะสมแต่ละเรื่อง ซึ่งอาจใช้เวลา 3 วัน 1 สัปดาห์ หรือมากกว่านั้น การจัดการฝึกอบรมเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้ ผู้ทำการจัดฝึกอบรมอาจเป็นหน่วยงานราชการหรือบริษัทห้างร้านก็ได้

พนิต เข้มทอง (พ.ศ. 2526) ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งการเปลี่ยนนั้นจะต้องสามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน

เสนาะ ดิยาวี (พ.ศ. 2518) ให้ความคิดเห็นไว้ว่าการฝึกอบรมเป็นทางทำให้ผู้รับการฝึกอบรมได้รับความรู้ใหม่ๆ ได้รับความชำนาญในการปฏิบัติงานมากขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาและทัศนคติที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงงานให้ดีขึ้นตามแนวทางที่องค์การกำหนดขึ้น

ธารง แสงอรุณ (พ.ศ. 2526) ได้แปลความหมายการอบรมของ Stantan ไว้ว่า ความมุ่งหมายสูงสุดของการฝึกอบรมอันเป็นปัจจัยสำคัญ ในการเปลี่ยนแปลงท่าทีและพฤติกรรมของมนุษย์นั้น แบ่งได้ 3 ประการ

1. ความรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ต้องการจะกระทำอะไรและทำอย่างไร
2. ทักษะ หมายถึง ความสามารถที่จะนำความรู้ที่ได้รับจากกระบวนการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. ทศนคติ หมายถึง ความต้องการหรือความตั้งใจที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

จากความหมายข้างบนสรุป ได้ดังนี้ การฝึกอบรมเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ตั้งขึ้นเพื่อให้ความรู้ ทักษะ ทศนคติ แก่บุคคลผู้เข้ารับการฝึกอบรม และเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

2.4 การติดตามและประเมินผลการฝึกอบรม

การติดตามและประเมินผลการฝึกอบรม ได้มีผู้ให้ความคิดเห็นไว้มากมายดังต่อไปนี้
ทศนีย์ มุสิกไชย (พ.ศ. 2520) ให้ความคิดเห็นไว้ว่าการจัดการฝึกอบรมสิ่งที่จะขาดไม่ได้ คือการติดตามและประเมินผลการฝึกอบรม เพราะการประเมินผลจะทำให้ทราบว่าการจัดการฝึกอบรมนั้น ได้ผลมากน้อยเพียงใด บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และการติดตามผลการฝึกอบรมจะทำให้รู้ผลของการฝึกอบรมว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติจริง ได้ผลมากน้อยเพียงใด

ตัญญ บุนนาค (พ.ศ. 2520) ให้ความคิดเห็นไว้ว่าการประเมินผลการฝึกอบรมควรมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อดูว่าการฝึกอบรมนั้น ได้สัมฤทธิ์ผลตามความต้องการเพียงใด
2. เพื่อหาข้อบกพร่องของการฝึกอบรม และจะได้หาทางปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมให้ดีขึ้น
3. เพื่อช่วยทั้งผู้ให้การฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้ทราบถึงข้อดีและจุดอ่อนในการถ่ายทอดความรู้และการเตรียมการล่วงหน้าก่อนการฝึกอบรม
4. เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงในเรื่องการฝึกอบรม

ชโล ธรรมศิริ (พ.ศ. 2520) ได้กล่าวว่า การประเมินผลการฝึกอบรม ทำให้ทราบ ข้อดีข้อเสีย จุดอ่อน และข้อบกพร่องของการฝึกอบรม ซึ่งผลที่ได้จะนำไปปรับปรุงแก้ไขการฝึกอบรม ในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น ตามหลักวิชาการแล้ว การประเมินผลจะต้อง ใช้งบประมาณ 35 เปอร์เซ็นต์ เป็นอย่างน้อยจากงบประมาณของ โครงการนอกจากนี้ยังเป็นการหาความต้องการ การฝึกอบรม สำหรับการฝึกอบรมในครั้งต่อไปด้วย

บันลือ พฤษะวัน (พ.ศ. 2519) ให้ความหมายไว้ว่าการประเมินผล หมายถึง การกะติค่า ติราคา ของสิ่งที่ประเมิน โดยอาศัยหลักทางสถิติตัวเลขต่างๆ ที่ต้องใช้ เครื่องมือ ในการวัดหลายๆ แบบเป็นรากฐานที่จะประมาณเพื่อพิจารณาดูว่าเป็นอย่างไร

2.5 การฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมในประเทศไทย

ประเทศไทยมีหน่วยงานต่างๆ หลายหน่วยงานที่ได้จัดการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม ให้กับเกษตรกรสำหรับหน่วยงานที่ได้จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ และมีหลักสูตรที่แน่นอนพอจะกล่าวถึง ดังต่อไปนี้

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (พ.ศ. 2524) ได้จัดให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น แก่ประชาชนทั่วไป เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะทางอาชีพให้กับประชาชนตามความสนใจ และความต้องการ เช่น ช่างเครื่องยนต์ ช่างเสื้อผ้า ช่างตัดผล ช่างวิทยุ เกษตรกรรม และอื่นๆ โดยใช้ ระยะเวลาตั้งแต่ 100-130 ชั่วโมง ตามความเหมาะสม ดำเนินงานในลักษณะของโรงเรียน อาชีวศึกษาผู้ใหญ่ประจำที่โรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ โรงเรียนผู้ใหญ่เคลื่อนที่และการศึกษาผู้ใหญ่ นอกจากนี้ กรมการการศึกษานอกโรงเรียน ยังทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน ที่จัดโดยหน่วยงานอื่นๆ ทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชนอีกด้วย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (พ.ศ. 2518) ได้จัดให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพภาคฤดูร้อน สำหรับประชาชนขึ้น ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2496 และได้เปิดอบรมติดต่อกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการเกษตรแก่ประชาชนที่สนใจในสาขาวิชาการเกษตรและสาขาอื่นๆ ใช้เวลาในการฝึกอบรมประมาณ 4 สัปดาห์ จะจัดขึ้นประมาณเดือน เมษายน ของทุกๆ ปี มีการ ให้ประกาศนียบัตรด้วย ปัจจุบันเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและฝึกอบรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแห่งชาติ (พ.ศ. 2519) ได้จัดให้มีการฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแก่เกษตรกร และผู้สนใจจากจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2518 และจัดต่อมาจนถึงปัจจุบันจากการประเมินผลผู้ผ่านการฝึกอบรมยอมรับว่ามีประโยชน์มากและทำให้เกิดความเชื่อมั่น ในการเลี้ยงสุกรมากขึ้นอีกด้วย

กรมอาชีวศึกษา (พ.ศ. 2522) ได้จัดให้มีโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น เพื่อทำการฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจชั้น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรแบบประจำที่และเคลื่อนที่ โดยมอบให้สถานศึกษาอาชีวเกษตร ในสังกัดเป็นผู้ดำเนินการ จัดลักษณะงานในรูปของการศึกษานอกระบบโรงเรียนฝึกอบรมประมาณ 7-15 วัน ตามความเหมาะสมของลักษณะเนื้อหาและความต้องการของเกษตรกรเป็นหลัก ส่วนหลักสูตรแบบเคลื่อนที่ใช้เวลาฝึกอบรมประมาณ 1-3 วัน โดยจัดวิทยากรพร้อมวัสดุอุปกรณ์ จากหน่วยงานฝึกอบรมไปบริการให้การฝึกอบรมในหมู่บ้าน

สำหรับวิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำเนิการฝึกอบรมตามโครงการนี้ โดยเริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 จนถึงปัจจุบัน ใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรม 6 วัน การฝึกอบรมยึดหลักการพัฒนาความคิด การให้ความรู้ด้านการเกษตรพื้นฐานและฝึกทักษะทางวิชาชีพเกษตรกรรมตามความต้องการของเกษตรกร ทั้งทางด้านสาขาพืชและสาขาสัตวบาล

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมในประเทศไทย

จำนงค์ แก้วคง (พ.ศ. 2521) ได้ศึกษาความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัดตาก ปี พ.ศ. 2521 พบว่า เกษตรกรมีความสนใจและต้องการที่จะได้รับการฝึกอบรมมากเพื่อจะได้นำความรู้และวิธีการปฏิบัติใหม่ๆ ไปปรับปรุงการประกอบอาชีพของตนเองให้ได้ผลดีขึ้น และเกษตรกรยังให้ข้อเสนอแนะว่าควรเปิดอบรมในช่วงที่เสร็จจากการทำนาประมาณเดือน มีนาคม การใช้เวลาในการฝึกอบรมในช่วง 1-7 วัน การฝึกอบรมควรติดต่อกันไปตลอดทั้งวัน หลังจากการฝึกอบรมเสร็จแล้วควรแจกประกาศนียบัตร สำหรับที่พักระหว่างการฝึกอบรมไม่ควรจัดเพราะมีความต้องการเข้ารับการอบรมประเภทไปกลับ

สุธี สุวราช (พ.ศ. 2520) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชากร อำเภอทุ่งสง เกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมระยะสั้นวิชาชีพเกษตรกรรมของวิทยาลัยเกษตรกรรม นครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรสนใจค่อนข้างมากและจะเข้ารับการฝึกอบรมอย่างแน่นอนหากทางวิทยาลัยจัดขึ้น ระหว่างเดือน มีนาคม-เมษายน ประมาณ 7-15 วัน และต้องการให้เปิดฝึกอบรมในวันเสาร์-อาทิตย์ มากกว่าวันธรรมดา

สันต์ ศิริวรินทร์ (พ.ศ. 2522) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นให้กับเยาวชน โดยวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาวิทยาเขตเกษตร สุรินทร์ พบว่า เยาวชนให้ความสนใจมาก ให้ความเห็นว่าควรจัดในเดือนเมษายน ติดต่อกันไปไม่เกิน 7 วัน ต่อหนึ่งวิชา

เริ่ม สงคง (พ.ศ. 2524) ได้ติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นวิชาชีพเกษตรกรรมของวิทยาเขตเกษตรนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุระหว่าง 35-44 ปี อาชีพหลัก ทำนา อาชีพรองทำสวนยางพาราและเลี้ยงสัตว์ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบ ป. 4 เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรน้อยมาก ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความชอบหรือศรัทธาต่ออาจารย์ผู้สอนในระดับสูง วิธีสอนที่สนใจมากที่สุด คือการอธิบายสาธิตให้ดูและลงมือปฏิบัติไปด้วย สำหรับความชอบหรือศรัทธาต่อการดำเนินการบางอย่าง ในการจัดฝึกอบรม เกษตรกรมีความต้องการให้มีการติดตาม และประเมินผลมากที่สุด และต้องการวุฒิบัตร

ผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนมากมีความเห็นว่าเมื่อเข้ารับการฝึกอบรมแล้วได้รับประโยชน์จากเนื้อหาวิชาพอสมควร ระยะเวลาในการฝึกอบรม 5 วันที่จัดให้ั้นพอเหมาะดีแล้ว เมื่อได้รับความรู้ใหม่ๆ จากการฝึกอบรมไปแล้วส่วนมากคิดจะปฏิบัติ และมีเป็นบางส่วนได้ปฏิบัติตามไปบ้างแล้ว ถ้ามีโอกาสจะสมัครเข้ารับการฝึกอบรมอีกครั้ง วิชาที่สนใจจะสมัครเข้ารับการฝึกอบรม คือ วิชาการเลี้ยงสุกร วิชาการเลี้ยงไก่ วิชาการทำสวนผลไม้ ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาขณะเข้ารับการฝึกอบรม ที่มีปัญหาบ้างคือ การสมัครเข้ารับการฝึกอบรม และปัญหาที่พบบ่อยระหว่างการฝึกอบรม

ประภาค ชวัญชัยรัตน์ (พ.ศ. 2522) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การติดตามผลเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นที่จัดโดยวิทยาลัยเกษตรกรรม บุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในวิชาสวนผักและวิชาการทำนาระดับทำให้อูได้ วิชาการเพาะเห็ดระดับอธิบายได้

เกษตรกรต้องการวิทยากรที่ให้ความรู้ด้วยความเต็มใจและเปิดเผย เป็นกันเอง พูดเข้าใจง่าย สามารถตอบคำถามได้ ทำทางดีน่านับถือ วิธีการสอนที่เกษตรกรชอบมากที่สุดคือ วิธีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ซักถามปัญหา เกษตรกรส่วนมากเห็นว่าได้รับประโยชน์ จากเนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรมมากพอสมควร ระยะเวลาที่เหมาะสม 7 วัน ถ้ามีโอกาสต้องการฝึกอบรม ในครั้งต่อไป คือ วิชาการทำนา

ข้อเสนอแนะในการวิจัย วิชาที่เปิดฝึกอบรมควรเปิดเฉพาะวิชาที่เกษตรกรต้องการ ควรจัดให้มีการปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนภาคทฤษฎี ควรจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของ เกษตรกรและให้มีประโยชน์กับเกษตรกรมากที่สุด

อ้าง แสงอรุณ (พ.ศ. 2526) ได้ติดตามผลการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรกรมหลักสูตร ระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลา พบว่า เกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมส่วนมากเป็นเพศชาย อายุระหว่าง 16-25 ปี ระดับการศึกษาส่วนมากจบชั้น ป.4 ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการ ฝึกอบรมความรู้ทางการเกษตรมาก่อนอาชีพหลักทำนา อาชีพรองทำสวนยาง

เกษตรกรส่วนมากเมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้ว สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ ในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตรของตนเองให้ดีขึ้น วิชาที่ใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดคือ วิชาการ ทำนา วิชาการเลี้ยงสุกรใช้ประโยชน์ได้น้อย ทั้งนี้เพราะไม่ได้เป็นวิชาที่สอดคล้องกับอาชีพที่ เกษตรกรส่วนมากประกอบอยู่โดยตรง

เกษตรกรได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรเปิดโอกาสให้ผู้สมัครเข้ารับการฝึกอบรมยื่นใบ สมัครได้ทั้งจากวิทยาลัย ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรตำบล และประธานกลุ่ม ไม่ควรจำกัดการเปิดรับสมัคร เข้ารับการอบรมเฉพาะที่เจ้าหน้าที่เท่านั้น ระยะเวลาที่เหมาะสมควรใช้ช่วงเวลาฝึกอบรมเต็ม วันเป็นเวลา 7 วัน ในช่วงฤดูแล้ง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะติดตามผลการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น ของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี ในปี พ.ศ. 2535 โดยติดตามจากเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาการเลี้ยงไก่ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานีผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือ กลุ่มตัวอย่างประชากร เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาการเลี้ยงไก่ หลักสูตรระยะสั้น ของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี ในปี พ.ศ. 2535 ที่จัดสำหรับผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขต อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี มีจำนวนประชากรทั้งหมด 120 คน

3.2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบ การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก จากประชากรที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาการเลี้ยงไก่ จำนวน 2 รุ่น รุ่นละ 20 คน รวมกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด จำนวน 40 คน

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีทั้งลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close-ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended question) ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

- เพศ
- อายุ

- ระดับการศึกษาสูงสุด

- อาชีพ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อ

- ผู้สอน

- วิธีการสอน

- ระยะเวลา

- เนื้อหาวิชาที่สอน

- การฝึกภาคปฏิบัติ

- วัสดุอุปกรณ์

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการได้รับความรู้และการนำไปใช้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
วิชาการเลี้ยงไก่

- ได้รับความรู้มากน้อยแค่ไหน

- นำความรู้ไปใช้มากน้อยแค่ไหน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาการเลี้ยงไก่
เกี่ยวกับ

- ระยะเวลา

- เนื้อหาวิชาที่สอน

- การฝึกภาคปฏิบัติ

- วัสดุอุปกรณ์

- อื่นๆ

3.3.2 วิธีดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนและวิธีการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อความเหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และได้แบบสอบถามที่ดี

2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็นตอนๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อสะดวกในการแยกข้อมูลหลังจากการเก็บรวบรวม ซึ่งแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นแบบปลายปิด หรือให้เลือกตอบ และให้แสดงระดับความพอใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.3 วิธีการดำเนินการสอบถาม

ดำเนินการโดยการนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ตอบแบบสอบถาม โดยที่ผู้ที่ทำการศึกษาวิจัยอยู่ด้วย เพื่อช่วยเหลือในการตอบแบบสอบถามนั้นโดยการอ่าน หรือ อธิบายข้อคำถามให้เข้าใจ ในระหว่างวันที่ 20-31 ตุลาคม 2535 รวม 11 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการติดตามผลการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุตรธานี ในปี พ.ศ. 2535 ได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ซึ่งได้ผลการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเบื้องต้น

1. นำแบบสอบถามที่ได้มาแจกแจงความถี่
2. นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าร้อยละ

$$\text{ร้อยละ} = \frac{X}{n} \times 100$$

เมื่อ X = จำนวนตัวอย่างที่ตอบในข้อนั้น

n = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

3. นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X})

F = ความถี่ของค่าที่ได้จากการสังเกต

X = ค่าที่ได้จากการสังเกต (คะแนนแต่ละตัวที่รวบรวมได้)

$$\bar{X} = \frac{F_1 X_1 + F_2 X_2 + \dots + F_k X_k}{F_1 + F_2 + \dots + F_k}$$

$$\bar{X} = \frac{\sum FX}{\sum F}$$

หรือ

$$\bar{X} = \frac{\sum FX}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = ค่าเฉลี่ย

$\leq FX$ = ผลรวมทั้งหมดของคะแนนคูณกับความถี่ของคะแนนนั้น

$\leq F$ = จำนวนตัวอย่างทั้งหมดหรือจำนวนคะแนนทั้งหมด ($\leq F=N$)

ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามผลการฝึกอบรมของเกษตรกรได้แสดงผลการวิเคราะห์เป็นค่าร้อยละและค่าคะแนนเฉลี่ย ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อผู้สอนและวิธีการสอน รวมทั้งต่อเนื้อหาวิชาที่สอน โดยแสดงผลการวิเคราะห์เป็นค่าคะแนนเฉลี่ยตามระดับความชอบหรือความศรัทธาและระดับทักษะหรือความสามารถ ดังนี้

ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบ มาก

ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบ ปานกลาง

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบ น้อย

โดยนำแต้มคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของเบสต์ (Best) ดังนี้

แต้มคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00 ระดับ ชอบมาก, สามารถมาก

แต้มคะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33 ระดับ ชอบปานกลาง, สามารถปานกลาง

แต้มคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66 ระดับ ชอบน้อย, สามารถน้อย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อการฝึกภาคปฏิบัติและต่อวัสดุอุปกรณ์ ได้แสดงผลการวิเคราะห์เป็นค่าคะแนนเฉลี่ยตามระดับที่ได้ฝึกภาคปฏิบัติและระดับที่ได้รับวัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบ มาก

ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบ ปานกลาง

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบ น้อย

จัดช่วงแต้มคะแนนเฉลี่ยสำหรับพิจารณาความคิดเห็นต่อการฝึกภาคปฏิบัติและต่อวัสดุอุปกรณ์ ได้กำหนดดังนี้

แต้มคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00 ระดับ ได้ฝึกปฏิบัติมาก, ได้รับวัสดุอุปกรณ์มาก

แต้มคะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33 ระดับ ได้ฝึกปฏิบัติปานกลาง, ได้รับวัสดุอุปกรณ์

ปานกลาง

แต้มคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66 ระดับ ได้ฝึกปฏิบัติน้อย, ได้รับวัสดุอุปกรณ์น้อย

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม ได้แสดงผลการวิเคราะห์ เป็นค่าคะแนนเฉลี่ยตามระดับความรู้ที่ได้รับและระดับความรู้ที่นำไปใช้ ดังนี้

ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบ มาก

ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบ ปานกลาง

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบ น้อย

จัดช่วงเต็มคะแนนเฉลี่ยสำหรับพิจารณาการได้รับความรู้และนำความรู้ไปใช้ กำหนดไว้

ดังนี้

เต็มคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00 ระดับ ความรู้ที่ได้รับมาก, ความรู้ที่นำไปใช้มาก

เต็มคะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33 ระดับ ความรู้ที่ได้รับปานกลาง, ความรู้ที่นำไปใช้ปาน

กลาง

เต็มคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66 ระดับ ความรู้ที่ได้รับน้อย, ความรู้ที่นำไปใช้น้อย

4.2 ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้ดำเนินการสอบถามผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม ในปีพ.ศ. 2535 จำนวน 40 คน เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ ได้ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแยกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	33	82.50
หญิง	7	17.50
รวม	40	100.00

เพศของผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ร้อยละ 82.50 เป็นเพศชาย และส่วนที่เหลือ ร้อยละ 17.50 เป็นเพศหญิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแยกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	3	7.50
20-30 ปี	15	37.50
31-40 ปี	14	35.00
41-50 ปี	8	20.00
51 ปีขึ้นไป	-	-
รวม	40	100.00

อายุของผู้เข้ารับการฝึกอบรมลำดับจากที่มีมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้ ร้อยละ 37.50 อยู่ในช่วงอายุ 20-30 ปี ร้อยละ 35.00 อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 20.00 อยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 7.50 อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี ส่วนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในช่วงอายุ 51 ปี ขึ้นไปไม่มี

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมแยกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	-	-
จบต่ำกว่าชั้น ป.4	1	2.50
จบชั้น ป. 4-6	18	45.00
จบชั้น ม. 1-3	10	25.00
จบชั้น ม.4-6	3	7.50
อื่นๆ 1/	8	20.00
รวม	40	100.00

1/ จบสูงกว่าชั้น ม.6

ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.00 จบการศึกษาชั้น ป.4 และรองลงมาตามลำดับคือร้อยละ 25.00 จบชั้น ม.1-3 ร้อยละ 20.00 1/ จบสูงกว่าชั้น ม.6 เป็นต้นว่า ปวส. ป.กศ. พ.ม. ปริญญาตรี ร้อยละ 7.50 จบชั้น ม.4-6 ร้อยละ 2.50 จบต่ำกว่า ชั้น ป. 4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ไม่ได้เรียนหนังสือไม่มี

แสดงว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมยังมีระดับการศึกษาต่ำอยู่ ทั้งนี้อาจเนื่องจากพลาดโอกาสเรียนต่อหรือต้องการศึกษาเพียงแค่ภาคบังคับเท่านั้น

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำแนกตามการประกอบอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทำนา	18	45.00
ทำสวน	-	-
ทำไร่	10	25.00
เลี้ยงสัตว์	-	-
รับจ้าง	5	12.50
ค้าขาย	1	2.50
อื่น ๆ <u>1/</u>	6	15.00
รวม	40	100.00

1/ รับราชการ

อาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ร้อยละ 45.00 ทำนา นอกจากนี้ร้อยละ 25.00 มีอาชีพทำไร่ ร้อยละ 15.00 1/ รับราชการ ร้อยละ 12.50 และร้อยละ 2.50 มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย ยังพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่มีผู้ใดประกอบอาชีพทำสวนและเลี้ยงสัตว์ แสดงว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้ทำการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยเฉพาะการทำนา และทำไร่

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อผู้สอน วิธีการสอน ระยะเวลา เนื้อหาวิชาที่สอน การฝึกภาคปฏิบัติ วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งได้ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงคะแนนและคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ของความคิดเห็นของผู้ที่ผ่านการ ฝึกอบรมต่อผู้สอน

ผู้สอน	ระดับความชอบหรือศรัทธา			รวม	แต่้มคะแนนเฉลี่ย
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1. ให้ความรู้แก่ท่านด้วย ความเต็มใจและไม่ปิดบัง	25	13	2	103	2.58(มาก)
2. พุดคุยให้คำแนะนำกับ ท่านอย่างเป็นกันเอง	23	14	3	100	2.50(มาก)
3. บรรยายใช้ภาษาที่ ง่ายต่อการเข้าใจ	19	20	1	98	2.45(มาก)
4. มีความรู้ ความสามารถ ตอบคำถามท่านได้	22	15	3	99	2.48(มาก)
5. ทำทางดี น่านับถือ	22	16	2	100	2.50(มาก)
รวม	111	78	11	500	2.50(มาก)

ความคิดเห็นของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่ออาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความศรัทธาต่ออาจารย์ผู้สอนมาก คือ มีแต่้มคะแนนเฉลี่ยรวม 2.50 เมื่อศึกษาคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนแต่ละข้อพบว่า แต่้มคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นต่ออาจารย์ผู้สอนให้ความรู้ด้วยความเต็มใจและไม่ปิดบัง (2.58) พุดคุยและให้คำแนะนำอย่างเป็นกันเอง รวมทั้งทำทางดี น่านับถือ (2.50) มีความรู้ความสามารถตอบคำถามได้ (2.48) และบรรยายใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ (2.45)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 แสดงคะแนนและคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมต่อวิธีการสอน

วิธีการสอน	ระดับความชอบ			รวม	แต้มคะแนนเฉลี่ย
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1. บรรยายในชั้นเรียน เพียงอย่างเดียว	6	19	15	71	1.78 (ปานกลาง)
2. ทำภาคปฏิบัติเพียง อย่างเดียว	5	25	10	75	1.88 (ปานกลาง)
3. ทำให้ดูพร้อมทั้ง บรรยายประกอบ และให้ท่านได้ปฏิบัติ	29	10	1	108	2.70 (มาก)
4. บรรยายแล้วพาไป ศึกษานอกสถานที่	19	12	9	90	2.25 (ปานกลาง)
รวม	59	66	35	344	2.15 (ปานกลาง)

ผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนมากชอบวิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอนในระดับปานกลาง โดยมีแต้มคะแนนเฉลี่ยรวม 2.15 เมื่อศึกษาคุณลักษณะแต่ละข้อของวิธีการสอนพบว่า แต้มคะแนนเฉลี่ยของวิธีการสอนที่ผู้สอนทำให้ดูพร้อมทั้งบรรยายประกอบและให้ปฏิบัติไปด้วย ผู้ผ่านการฝึกอบรมชอบมาก (2.70) วิธีการสอนที่นอกเหนือจากนี้ชอบในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับดังนี้ บรรยายแล้วพาไปศึกษานอกสถานที่ (2.25) การทำภาคปฏิบัติเพียงอย่างเดียว (1.88) และบรรยายในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว (1.78)

แสดงว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่ชอบวิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอนในระดับปานกลาง ยกเว้นวิธีการสอนที่ทำให้ดูพร้อมทั้งบรรยายประกอบและให้ปฏิบัติไปด้วย ผู้ผ่านการฝึกอบรมชอบมาก

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมที่มีความคิดเห็นต่อระยะเวลาที่ทำการฝึกอบรม

ระยะเวลาที่ทำการฝึกอบรม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
มากไป	5	12.50
พอดี	23	57.50
น้อยไป	12	30.00
รวม	40	100.00

ระยะเวลาที่ทำการฝึกอบรมผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่ร้อยละ 57.50 เห็นว่าพอดี ที่เหลือร้อยละ 30.00 เห็นว่าเวลาที่ฝึกอบรมน้อยไป และร้อยละ 12.50 เห็นว่าเวลามากไป

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมที่มีความคิดเห็นต่อฤดูกาลที่เหมาะสมในการจัดฝึกอบรม

ฤดูกาล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ฤดูฝน	3	7.50
ฤดูหนาว	8	20.00
ฤดูร้อน	29	72.50
รวม	40	100.00

ฤดูกาลที่เหมาะสมในการจัดฝึกอบรม ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่ร้อยละ 72.50 เห็นว่าควรจัดฝึกอบรมในฤดูร้อน นอกจากนั้นร้อยละ 20.00 และร้อยละ 7.50 เห็นว่าควรจัดฝึกอบรมในฤดูหนาวและฤดูฝน

ตารางที่ 9 แสดงคะแนนและคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของความคิดเห็นของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อเนื้อหาวิชาที่สอน

เนื้อหาวิชาที่สอน	ระดับทักษะหรือความสามารถ			รวม	เต็มคะแนน เฉลี่ย
	ทำได้	อธิบายได้	ไม่ค่อยแน่ใจ		
1. ความรู้เกี่ยวกับการ เลี้ยงไก่	20	17	3	97	2.43(ทำได้)
2. วิธีการใช้วัคซีน และยาป้องกันโรค	17	12	11	86	2.15(อธิบายได้)
3. การสร้างโรงเรือน ของไก่	21	12	7	94	2.35(ทำได้)
4. การตัดไก่เลวออกจากฝูง ¹⁹		8	13	86	2.15(อธิบายได้)
5. การให้น้ำและอาหาร แก่ไก่ในระยะต่างๆ	24	12	4	100	2.50(ทำได้)
รวม	101	61	38	463	2.32(อธิบายได้)

ความคิดเห็นของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อเนื้อหาวิชาที่สอน พบว่าส่วนมากความรู้ที่ได้รับ ทำให้มีความสามารถในระดับอธิบายได้ คือมีเต็มคะแนนเฉลี่ยรวม 2.32 เมื่อศึกษาในแต่ละข้อ แล้วพบว่าความรู้เรื่อง การให้น้ำและอาหารแก่ไก่ในระยะต่างๆ (2.50) ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ (2.43) และเรื่องการสร้างโรงเรือนของไก่ (2.35) ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมเห็นว่าได้รับความรู้ในระดับที่สามารถทำได้ ยกเว้นเรื่องวิธีการใช้วัคซีนและยาป้องกันโรคกับเรื่องการตัดไก่เลวออกจากฝูง (2.15) ได้รับความรู้ในระดับสามารถอธิบายได้เท่านั้น

ตารางที่ 10 แสดงคะแนนและคะแนนเฉลี่ย (X̄) ของความคิดเห็นของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม
ต่อการฝึกภาคปฏิบัติ

การฝึกภาคปฏิบัติ	ระดับที่ได้ฝึกปฏิบัติ			แต้มคะแนน รวม	แต้มคะแนน เฉลี่ย
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1. ทำการปฏิบัติเป็น รายบุคคล	4	24	12	72	1.80 (ปานกลาง)
2. มีการแบ่งกลุ่มปฏิบัติ	17	17	6	91	2.28 (ปานกลาง)
รวม	21	41	18	163	2.04 (ปานกลาง)

การฝึกภาคปฏิบัติพบว่าผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่ได้ฝึกปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยมี
แต้มคะแนนเฉลี่ยรวม 2.04 ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งกลุ่มปฏิบัติหรือการปฏิบัติเป็นรายบุคคล

ตารางที่ 11 แสดงคะแนนและคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของความคิดเห็นของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อ
วัสดุอุปกรณ์

วัสดุอุปกรณ์	ระดับที่ได้รับวัสดุอุปกรณ์			แต้มคะแนน รวม	แต้มคะแนน เฉลี่ย
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1. เอกสารประกอบการ					
ฝึกอบรม	15	16	9	86	2.15 (ปานกลาง)
2. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบ					
การสาธิตเพื่อให้เข้าใจ	3	26	11	72	1.80 (ปานกลาง)
3. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบ					
การฝึกปฏิบัติ	5	18	17	68	1.70 (ปานกลาง)
รวม	23	60	37	226	1.88 (ปานกลาง)

ความคิดเห็นของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อวัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับในการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับในระดับปานกลาง คือมีแต้มคะแนนเฉลี่ยรวม 1.88 ในทุกวัสดุอุปกรณ์ดังนี้ เอกสารประกอบการฝึกอบรม วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสาธิตเพื่อให้เข้าใจ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการฝึกปฏิบัติ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการได้รับความรู้และการนำไปใช้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาการเลี้ยงไก่ ได้ทำการสอบถามผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องการได้รับความรู้จากวิชาที่ฝึกอบรมและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์มากน้อยแค่ไหน ได้ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงคะแนนและคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของความคิดเห็นในเรื่องการได้รับความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การได้รับความรู้ในเรื่อง	ระดับความรู้ที่ได้รับ			แต้มคะแนนรวม	แต้มคะแนนเฉลี่ย
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1. ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่	11	27	2	89	2.23 (ปานกลาง)
2. วิธีการใช้วัคซีนและยาป้องกันโรค	11	26	3	88	2.20 (ปานกลาง)
3. การสร้างโรงเรือนของไก่	12	24	4	88	2.20 (ปานกลาง)
4. การคัดไก่เลวออกจากฝูง	8	20	12	76	1.90 (ปานกลาง)
5. การให้น้ำและอาหารแก่ไก่ในระยะต่างๆ	19	20	1	98	2.45 (มาก)
รวม	61	117	22	439	2.20 (ปานกลาง)

ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาการเลี้ยงไก่ส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ในเรื่องต่าง ๆ ในระดับความรู้ปานกลาง โดยมีแต้มคะแนนเฉลี่ยรวม 2.20 ยกเว้นเรื่องการให้น้ำ และอาหารแก่ไก่ในระยะต่างๆ ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมเห็นว่าได้รับความรู้มาก

ตารางที่ 13 แสดงคะแนนและแต้มคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของความคิดเห็นในเรื่องการนำความรู้ไปใช้ของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม

การนำความรู้ไปใช้ในเรื่อง	ระดับความรู้ที่นำไปใช้			รวม	แต้มคะแนนเฉลี่ย
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1. ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่	9	24	7	82	2.05(ปานกลาง)
2. วิธีการใช้วัคซีนและยาป้องกันโรค	5	19	16	69	1.73(ปานกลาง)
3. การคัดไก่เลวออกจากฝูง	6	17	17	69	1.73(ปานกลาง)
4. การให้น้ำและอาหารแก่ไก่ในระยะต่างๆ	17	19	4	93	2.33(ปานกลาง)
5. การสร้างโรงเรือนของไก่	14	17	9	85	2.13(ปานกลาง)
รวม	51	96	53	398	1.99(ปานกลาง)

ในเรื่องการนำความรู้ไปใช้ เมื่อศึกษาวิจัยในทุกเรื่อง พบว่าผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมส่วนมากเห็นว่าได้นำความรู้ไปใช้ในระดับปานกลาง คือมีแต้มคะแนนเฉลี่ย รวม 1.99

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ผ่านการฝึกอบรมวิชาการเลี้ยงไก่

ปัญหาของผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อการจัดการฝึกอบรมจากการสอบถามเกี่ยวกับระยะเวลา เนื้อหาวิชาที่สอน การฝึกภาคปฏิบัติ วัสดุอุปกรณ์และอื่นๆ ได้ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรมที่มีปัญหาในเรื่องต่างๆ

ปัญหา	จำนวน(คน) <u>1/</u>	ร้อยละ
1. ระยะเวลา	13	32.50
2. เนื้อหาวิชาที่สอน	13	32.50
3. การฝึกภาคปฏิบัติ	15	37.50
4. วัสดุอุปกรณ์	14	35.00
5. อื่นๆ <u>2/</u>	2	5.00

1/ เฉพาะผู้ที่มีปัญหานั้น ไม่มีปัญหา

2/ อาหารที่จัดให้กิน ไม่ค่อยได้

จากการสอบถามผู้ผ่านการฝึกอบรมถึงปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการฝึกอบรมพบว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.50 ระบุว่ามีการฝึกภาคปฏิบัติยังไม่ค่อยทั่วถึงควรให้มีการฝึกภาคปฏิบัติมากขึ้น ร้อยละ 35.00 เห็นว่าวัสดุอุปกรณ์ยังใช้น้อย ควรจัดให้มีมากขึ้นกว่านี้ และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนได้รับวัสดุอุปกรณ์อย่างทั่วถึง ส่วนเรื่องระยะเวลาและเนื้อหาวิชาที่สอน ร้อยละ 32.50 ระบุว่าระยะเวลาที่จัดฝึกอบรมน้อยไปควรที่จะเพิ่มขึ้นเป็น 10-15 วัน แต่มีบางส่วนเห็นว่ามากไปควรลดลงเหลือ 3-5 วัน สำหรับเนื้อหาวิชาที่สอนเห็นว่าเนื้อหาที่สอนมากเกินไป ควรจะตัดเนื้อหาบางส่วนออก และให้มีการฝึกภาคปฏิบัติมากขึ้น และร้อยละ 5.00 2/ระบุว่าอาหารที่จัดให้กิน ไม่ค่อยได้ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่านี้

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการติดตามผลการฝึกอบรมวิชาชีพชั้นเกษตรกรรม หลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุตรธานี วิชาการเลี้ยงไก่ ในปี พ.ศ. 2535 ผลปรากฏว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุอยู่ในช่วง 20-30 ปี ระดับการศึกษาเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีอาชีพทำนาและทำไร่

ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมส่วนมากมีความชอบหรือศรัทธาต่ออาจารย์ผู้สอนมากไม่ว่าจะเป็นในด้านการให้ความรู้ด้วยความเต็มใจและไม่ปิดบัง พุดคุยให้คำแนะนำอย่างเป็นกันเอง ท่าทางดี น่านับถือ มีความรู้ความสามารถตอบคำถามได้ บรรยายใช้ภาษาง่ายต่อการเข้าใจ สำหรับความคิดเห็นต่อวิธีการสอนผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมชอบวิธีการสอนแบบอาจารย์ผู้สอนทำให้อุปกรณ์พร้อมทั้งบรรยายประกอบและให้ได้ปฏิบัติไปด้วยมาก ส่วนวิธีการสอนแบบอื่นชอบในระดับปานกลาง เป็นต้นว่าแบบบรรยายแล้วพาไปศึกษานอกสถานที่ การทำภาคปฏิบัติเพียงอย่างเดียว และแบบบรรยายในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว ระยะเวลาที่ทำการจัดฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นว่าพอดีและเห็นว่าควรจัดการฝึกอบรมในฤดูร้อนเนื้อหาวิชาที่สอนทำให้เกษตรกรมีความสามารถในระดับทำได้ในเรื่อง การให้น้ำและอาหารแก่ไก่ในระยะต่างๆ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ การสร้างโรงเรือนของไก่ ส่วนเรื่องที่มีความสามารถในระดับอธิบายได้ คือ วิธีการใช้วัคซีนและยาป้องกันโรคและการตัดไก่เลวออกจากฝูง โดยรวมแล้วผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมเห็นว่าเนื้อหาวิชาที่สอนทำให้มีความสามารถในระดับที่อธิบายได้เท่านั้น เกี่ยวกับการฝึกภาคปฏิบัติผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมส่วนมากได้ฝึกปฏิบัติทั้งการแบ่งกลุ่มปฏิบัติและปฏิบัติเป็นรายบุคคลในระดับปานกลาง วัสดุอุปกรณ์เกษตรกรรมได้รับในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นเอกสารประกอบการฝึกอบรม วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสาธิตเพื่อให้เข้าใจและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการปฏิบัติ

การได้รับความรู้และการนำความรู้ไปใช้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผลปรากฏว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นว่าได้รับความรู้ในเรื่อง การให้น้ำและอาหารแก่ไก่ในระยะต่างๆมาก ส่วนเรื่องที่ได้ได้รับความรู้ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ วิธีการใช้วัคซีนและยาป้องกันโรค การสร้างโรงเรือนของไก่ และการตัดไก่เลวออกจากฝูง แต่โดยส่วนรวมแล้วได้รับ

ความรู้ในระดับปานกลาง ในส่วนของการนำความรู้ไปใช้นั้นเกษตรกรสามารถนำไปใช้ได้ในระดับปานกลาง ทุกเรื่อง เช่น การให้น้ำและอาหารแก่ไก่ในระยะต่างๆ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ การสร้างโรงเรือนของไก่ วิธีการใช้วัคซีนและยาป้องกันโรคและการตัดไก่เลวออกจากฝูง

ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาการเลี้ยงไก่มีปัญหาในเรื่องต่างๆ และให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ คือ เรื่องการฝึกภาคปฏิบัติควรจัดให้มากขึ้นและให้ทุกคนได้ฝึกปฏิบัติ วัสดุอุปกรณ์ควรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับมากกว่านี้ เนื้อหาวิชาที่สอนใช้เวลาในช่วงบรรยายมากเกินไปน่าจะตัดเนื้อหาออกบางส่วน และเพิ่มภาคปฏิบัติให้มากขึ้น หรือ ไม่ก็เพิ่มเวลาในการออกไปศึกษาออกสถานที่ปัญหา เรื่องระยะเวลาที่ทำการจัดฝึกอบรมน้อยไป ควรเพิ่มเป็น 10-15 วัน เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน ส่วนปัญหาเรื่องอื่นๆ คือเรื่องอาหารที่จัดให้กินไม่ค่อยได้ ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่านี้

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาผู้วิจัย เห็นว่า ในการจัดฝึกอบรมให้กับเกษตรกรควรปฏิบัติดังนี้

1. การจัดฝึกอบรมควรมีเอกสารประกอบแจกให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนเพราะส่วนใหญ่อ่านหนังสือได้แต่เขียนไม่ค่อยถนัดนัก เมื่อผ่านการฝึกอบรมไปแล้วต้องการทบทวนเนื้อหาวิชา จะได้มีเอกสารไว้อ่าน และการจัดให้มีการสาธิตและภาคปฏิบัติจากวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นของจริงให้มากขึ้น
2. เนื้อหาวิชาที่ทำการฝึกอบรมแต่ละครั้งไม่ควรมากเกินไป ควรจัดเนื้อหาวิชาที่เห็นว่าเป็นที่สนใจและผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ได้จริงและในแต่ละเรื่องควรจัดเวลาให้เหมาะสมเพื่อให้สามารถสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ จนเกิดความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถพอที่จะนำไปปฏิบัติได้
3. ระยะเวลาการจัดฝึกอบรมควรพิจารณาใช้ 10-15 วัน ตามความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม ส่วนฤดูกาลจัดฝึกอบรมนั้นควรจัดในฤดูร้อนโดยเฉพาะในช่วงเวลาหลังการเก็บเกี่ยวข้าว
4. เจ้าหน้าที่โครงการฝึกอบรมของวิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี ควรวางแผนการติดตามประเมินผลผู้ผ่านการฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นการให้กำลังใจและให้คำแนะนำเมื่อผู้ผ่านการฝึกอบรมประสบปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2524. รากฐานการพัฒนาคือการศึกษาออกโรงเรียน.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เฟื่องนคร.
- กรมอาชีวศึกษา. 2525. "โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นและเคลื่อนที่"
วิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี. (อัครสำเนา)
- _____. 2527. "โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นและเคลื่อนที่"
วิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี. (อัครสำเนา)
- จำนงค์ แก้วคง. 2521. "การสำรวจความต้องการของเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก
เกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมระยะสั้นวิชาชีพเกษตร" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชลอ ธรรมศิริ. 2520. ปัญหาและการบริหารงานฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ตัญญู บุณาค. 2520. ปัญหาและการบริหารงานฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ทัศนีย์ มุสิกไชย. 2520. "การประเมินผลการฝึกอบรม" คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัครสำเนา)
- ทองยูน ทองคลองไทร. 2528. "การติดตามผลการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น
ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเกษตรกาฬสินธุ์" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธำรง แสงอรุณ. 2527. "การติดตามผลการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม หลักสูตรระยะสั้น
ของวิทยาลัยเกษตรสงขลา" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- น้อย ศิริโชติ. 2525. เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสาส์น.
- นิพนธ์ พิงเจริญ. 2531. "การประเมินผลโครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ของ
วิทยาลัยเกษตรกรรมสิงห์บุรี" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บันลือ พฤษะวัน. 2519. การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2532. วิธีการสถิติสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์เจริญผล.
- ประภาค ชวัญชัยรัตน์. 2522. "การติดตามผลเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรเกษตรกรรม
ระยะสั้นที่จัดโดยวิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พนิต เข้มทอง. 2526. "โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตร" คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัครสำเนา)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ทำปกเจริญผล.
- รมณีย์ อภาภิรม. 2533. องค์การอาชีวศึกษาเกษตร. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง.
- เริ่ม สงคง. 2524. "การศึกษาผลการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นทางวิชาชีพเกษตรกรรมแก่
เกษตรกรและผู้สนใจ ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
วิทยาเขตเกษตรนครศรีธรรมราช" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัลลภ พรหมทอง. 2529. "การติดตามผลการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม หลักสูตรระยะสั้น
ของวิทยาลัยเกษตรกรรมพิจิตร" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสนาะ ดิยาวัว. 2518. การบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2529. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.
- สุนทร โคตรบรรเทา. 2525. การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์เจริญผล.
- สำนักงานส่งเสริมและฝึกอบรม. 2518. "รายงานประเมินผลการฝึกอบรมวิชาชีพภาคฤดูร้อน"
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา)
- อุดม เขยก็วงศ์. 2527. ความรู้เกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. อาชีพ

() ทำนา	() รับจ้าง
() ทำสวน	() ค้าขาย
() ทำไร่	() อื่น (ระบุ).....
() เลี้ยงสัตว์	

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมต่อ

2.1 ผู้สอน

คำถาม ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนที่ให้การฝึกอบรม ตามลักษณะต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

มาก ปานกลาง น้อย

1. ให้ความรู้แก่ท่านด้วยความเต็มใจและไม่ปิดบัง	
2. พูดคุยและให้คำแนะนำกับท่านอย่างเป็นกันเอง	
3. บรรยายใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ	
4. มีความรู้ความสามารถตอบคำถามท่านได้	
5. ทำทางดี น่านับถือ	

2.2 วิธีการสอน

คำถาม ท่านชอบวิธีการสอนที่จะกล่าวต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

มาก ปานกลาง น้อย

1. บรรยายในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว	
2. การทำภาคปฏิบัติเพียงอย่างเดียว	
3. ทำให้ดูพร้อมทั้งบรรยายประกอบและให้ท่านได้ปฏิบัติไปด้วย	
4. บรรยายแล้วพาไปศึกษานอกสถานที่	

2.3 ระยะเวลา

1. ระยะเวลาที่ทำการฝึกอบรม 6 วัน ท่านเห็นว่า
() มากไป () พอดี
() น้อยไป
2. ฤดูกาลที่เหมาะสมในการจัดฝึกอบรม
() ฤดูฝน () ฤดูร้อน
() ฤดูหนาว

2.4 เนื้อหาวิชา

คำถาม เนื้อหาวิชาที่จัดฝึกอบรมต่อไปนี้ ท่านคิดว่าความรู้ที่ท่านได้รับทำให้ท่านมีความสามารถอย่างไร

ทำได้ อธิบายได้ ไม่ค่อยแน่ใจ

1. ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่
2. วิธีการใช้วัคซีนและยาป้องกันโรค
3. การสร้างโรงเรือนของไก่
4. การคัดไก่เลวออกจากฝูง
5. การให้น้ำและอาหารแก่ไก่ในระยะต่างๆ

2.5 การฝึกภาคปฏิบัติ

คำถาม ในการจัดฝึกอบรมในภาคปฏิบัติท่านได้ปฏิบัติงานแบบต่างๆ มากน้อยอย่างไร

มาก ปานกลาง น้อย

1. ทำการปฏิบัติเป็นรายบุคคล
2. มีการแบ่งกลุ่มปฏิบัติ

2.6 วัสดุอุปกรณ์

คำถาม วัสดุอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรมท่านได้รับมากน้อยเพียงใด

	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม		
2. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสาธิตเพื่อให้เข้าใจ		
3. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการฝึกปฏิบัติ		

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการได้รับความรู้ และการนำไปใช้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาการเลี้ยงไก่

3.1 ได้รับความรู้มากน้อยแค่ไหน

คำถาม ท่านได้รับความรู้ในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยแค่ไหน

	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่		
2. วิธีการใช้วัคซีนและยาป้องกันโรค		
3. การสร้างโรงเรือนของไก่		
4. การคัดไก่เลวออกจากฝูง		
5. การให้น้ำและอาหารแก่ไก่ในระยะต่างๆ		

3.2 นำความรู้ไปใช้มากน้อยแค่ไหน

คำถาม ท่านได้นำความรู้ในเรื่องต่อไปนี้ไปใช้มากน้อยแค่ไหน

	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่		
2. วิธีการใช้วัคซีนและยาป้องกันโรค		
3. การคัดไก่เลวออกจากฝูง		
4. การให้น้ำและอาหารแก่ไก่ในระยะต่างๆ		
5. การสร้างโรงเรือนของไก่		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ผ่านการฝึกอบรมวิชาการเลี้ยงไก่เกี่ยวกับ
คำถาม จากที่ท่านได้ผ่านการฝึกอบรมมาท่านมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ประการ
ใดบ้าง และมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหานั้นอย่างไร

	ไม่มี	มี	ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา
1. ระยะเวลา	()	()	
2. เนื้อหาวิชา	()	()	
3. การฝึกภาคปฏิบัติ	()	()	
4. วัสดุอุปกรณ์	()	()	
5. อื่นๆ (ระบุ)			

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ